

■ De viktige ordene

● LÆRINGSMÅL

- reflektere over at de ordene vi velger å bruke ikke er ubetydelige for andre
- reflektere over at selv om avsenderen ikke mener noe vondt, kan mottakeren fortsatt påvirkes negativt av ordvalg
- bidra konkret til inkludering og bygging av fellesskap
- gjenkjenne og imøtegå hatytringer

TIDSBRUK: 90 minutter

ANTALL DELTAKERE: 15–30 stk

NØDVENDIG UTSTYR:

- Penn og papir
- Skjerm til å vise Guro Sibekos «Det er jo bare ord».
- Spørsmålene til refleksjonsoppgaven på slutten av Del 2 kan enten vises på en skjerm/flip-over, eller hver gruppe kan få utdelt spørsmålene på et ark.
- En lapp med setningsstarteren: Fra og med i dag skal jeg... (og nok plass til å skrive ferdig setningen).
- En ball og et fotballmål

FORBEREDELSE

Deler av øvelsen gjennomføres utendørs. Del 2 bør gjennomføres inne fordi deltakerne skal se en video. Når det er gjennomgang i plenum, kan deltakerne med fordel sitte i en stor ring på gulvet (eller ute på en gressplen). Pass på at alle kan se hverandre i ringen før du begynner.

● FREMGANGSMÅTE

INTRODUKSJON

Gå igjennom mål for øvelsen

Så stilles innledende spørsmål:

- Hvordan kan ord bidra til å inkludere og bygge fellesskap? Og hvordan kan ord bidra til å skape hat og splittelse? Hvordan er ordene vi velger å bruke viktig for demokratiet vårt?
- Hva mener vi når vi snakker om polarisering? (Forklar: polarisering kan være det motsatte av inkludering.) Her kan dere også snakke om økende polariseringen i samfunnet.

HOVEDDEL

Del 1: Arbeid i par/grupper med ord, uttrykk og setninger

I par: Skriv ned alle ord, uttrykk og setninger dere kan komme på som dere mener er ord som bidrar til økt polarisering (for eksempel fordi de bidrar til diskriminering, rasisme og/eller ekskludering).

To par møtes i grupper: gå igjennom ordene dere har skrevet ned med det andre paret i gruppa. For hvert ord kan dere tenke på: Hvordan bidrar dette til polarisering? Er disse ordene noe som krenker meg personlig? Hvis ikke, er det andre grupper som kan krenkes av dem? Hva kan jeg si til andre rundt meg som likevel insisterer på å bruke disse ordene?

Finn deretter ord som kan brukes istedenfor, for å bidra til fellesskap og inkludering.

Velg så ut ett ord, uttrykk eller setning som dere forteller om til resten av gruppa (Både hvorfor det bidrar til økt polarisering, hva vi kan si istedenfor, og hva vi kan si til andre som insisterer på å bruke dem). Velg det som dere mener er viktigst at det blir en endring på!

Felles gjennomgang av de ordene gruppene har valgt.

TIPS!

Fordi noen grupper kanskje velger det samme ordet/uttrykket/setningen, er det lurt å be gruppene ha et eller to i bakhånd når dere skal ha felles gjennomgang.

Del 2: Deltakerne jobber med Guro Sibekos dikt «Det er jo bare ord»

Grappa ser forfatteren fremføre diktet i NRKS Hev Stemmen!

<https://tv.nrk.no/program/MUHU33000021#t=26m41s>

Umiddelbart etterpå: Hvilke ord gjorde mest inntrykk på deg med dette diktet? Det kan være ett ord, et uttrykk eller en setning. Det kan være noe Sibeko sa, eller det kan være noe du tenkte på underveis, eller nå etterpå. Alle skal tenke på det uten å snakke sammen!

Når alle har bestemt seg, skal alle lukke øynene og så si det de tenkte på høyt samtidig. Bruk samme stemme som om du hadde en samtale med noen ved siden av deg. Vi skal si det om og om igjen fra jeg sier start til jeg sier stopp. Vi skal gjøre dette i 1–2 minutter.

Felles gjennomgang: Det er veldig bra hvis du så kan fortelle hvilke ord som gjorde mest inntrykk på hen og hvorfor, for så å spørre om det er flere som har lyst til å dele.

Samtale i grupper på 2–3:

- Hva hørte dere om erfart rasisme i dette diktet?
- Hvordan kan vi «gå i andres sko» når vi hører dette diktet?
- Hvilke følelser satte diktet i gang hos deg? Hvorfor?
- Hvordan er dette relevant for arbeidet vårt tidligere med ord som polariserer?
- Hva foreslår Guro Sibeko at vi gjør for å imøtegå hatprat?

Felles gjennomgang av spørsmålene.

Del 3: Lag og gi et løfte!

Individuelt: Skriv en setning som er et løfte om ditt bidrag til å kjempe for et mer inkluderende samfunn gjennom hvilke ord du velger. Setningen du lager kan for eksempel være noe du ikke lenger skal si, noe du skal begynne å si, noe du skal svare når andre bruker krenkende ord, noe du skal gjøre for å påvirke andre rundt deg til å bruke et mer inkluderende språk.

Start setningen slik: Fra og med i dag skal jeg...

Når alle har bestemt seg og skrevet ned sin setning: Nå skal vi gå ned på fotballbanen og alle skal etter tur lese opp sin setning høyt og tydelig, for så å skyte en ball inn i det åpne målet. For hvert løfte og mål skal dere andre klappe! Dette gjør vi for å vise hvor lett det kan være å ta et valg rundt hvilke ord vi velger å bruke, like lett som å score i åpent mål. Og at vi må heie på hverandre og støtte hverandre i arbeidet for et mer inkluderende språk.

AVSLUTTENDE REFLEKSJON

Hva synes du om denne aktiviteten? Var det noe som overrasket deg? Har du lært noe du kan ha nytte av i hverdagen din? Tror du at du kommer til å holde løftet du nettopp ga? Hvorfor/hvorfor ikke?

PASS PÅ!

Når deltakerne skal snakke i kor og/eller lese opp sitt løfte til slutt, er det viktig å passe på at alle er «på» og ingen ler. Hvis noen ler, er det lurt å stoppe opp, for så å starte på nytt igjen når alle er med.

Når alle skal lese sitt løfte og score mål til slutt, er det lurt at ballen ikke plasseres slik at noen kan bomme! De andre står på hver side og klapper. En fra hver rekke kan gå fram etter tur for å lese opp og sparke ballen inn i det åpne målet.

ØNSKER DU Å KNYTTE ØVELSEN TIL 22. JULI?

Som en avsluttende refleksjon går det an å spørre deltakerne hvordan denne øvelsen kan knyttes opp mot 22. juli. Mest sannsynlig vil noen ta opp både rasisme og diskriminering, men også kanskje at økt polarisering fører til splittelse og i verste fall utenforskap, ekstremisme og terrorisme.

